

Передплата
 на «РУСУЛАН» вписати:
 в Австрії:
 за 12місячів ..... 30 вер.
 за 6місячів ..... 10 вер.
 за чверть року ..... 5 вер.
 за місяць ..... 170 вер.
 За границю:
 заміж рік ..... 18 рублів
 або 36 франків
 на рік реку ..... 8 рублів
 або 18 франків
 Подорож часом по 10 коп

РУСУЛАН

«Вареш ми очі і думи на вареш, а не чужий ми власні» — вірш невідомий.
 «В руску ми серце і віра руска» — з Русулана відомий М. Шапкавич.

Видать у Львові що два
 крім видів і руских сваві
 о 57 год. поподати.
 Редакция, адміністрація і
 експедиція «Русулан» під
 ч. і. п. Дембровського (Хорун
 жий). Експедиція місцезна
 в Австрії Соколовського в
 пасажі Гальсманна.
 Рукониси звертає славному
 відомому австрійському —
 Редакція! неочематіє
 вітати від порта. — Оголо
 шення значай приймають
 ся по ціні 20 с. від стріч
 ки. А в «Політичному» 40 с.
 від стрічки. Подорож і пра
 вки доставка по 30 коп.
 від стрічки

Наслідник престола.

(Δ) В останніх часах політичні круги звертали велику бачність на наступника престола Габсбурзької держави, а в усіх двеніцях появлялися не раз згоди про його політичні погляди, а навіть хибні не раз суджували що до його можливої діяльності в будучині. Таким суджуванням, не раз зводилим і нападками, заперечуваням зараз з міродатого місця, або прямо і сам архикни. Франц Фердинанд власним своїм простуком ниніш нестійність такого суджувания. Так н. пр розпущено було свого часу по всіх часосних віснх, що наступник престола, обиниши керму держави, змінить постанови що до наслідства престоло в користь своїх дітей. Сим віснм заперечив наступник престола при нагоді смерті свого брата архикн. Отгона, вказавши єго синони, які то важкі дождають єго обонизки в будучині, коли доведе ся єму засісти на престолі Габсбурзької держави.

Нічого в тім дивного, що політичні круги так ісканяють ся наступником престола, єго відачено та політичним поглядами, бо в єго руках спічне доли Габсбурзької держави в будучині.

Ось і з нагоди чеданного побуту угорських міністрів у Відні, котрі там готили в справі переговорів про австро-угорську угоду, послушанє гр. Андрашо угорски. Франца Фердинанда до привід усім деніцям до рижних тодієк. Особливож замечокали си тям послуханєм мадирські деніцики. А що годі провірити на пенно, що там могло бути, про що і як говорено на сім послушаню, отже і багато можна про се робити здогади. Пештєнські часосні деніци способом зищали, що архикнязь ршнує строго заляв си проти хитро обдуманого виманованя гр. Андрашим угоди на обмеженє прав Корони. Сеї вісти, на скільки нам відомо, не заверчено, отже она є імонірна, а вже тепер зищають, що архикнязь згоджуван би ся на деякі уступки, одначе ршнує не може згодити ся на признанє комитативном урядником права відіаку до адміністративного трибуналу проти розпорядків міністеряльнєх, позаяк се зробилоб правильну управу держави прямо неможливою. Се каже, що наступник престола бажав пронайти давно бажану ясність в політиці, а не так свідомо тілі і ршнує виступленє наступника престола нїяде ширим відомін в кругах прихильників державної дієї.

Мадари очевидно велими роздратовані тям, почувши, що будучий король не хоче чути про теорію мальованого королівства. А се тям більше роздратуванє мадирських політиків, що сею послухани, як они сами зищали, уділено на бажанє самого монарха гр. Андрашому. З того нисноуют мадирські політици здогади, що монарх велику вагу каде на порадю архикнязя, а сеж рік зюсім зрюміа. В кождї уладженї монархії володар єї впроваджує повнолітного наступника престола в усі державні справи, питає єго о порадю, бо як тепер держави нисноуют монарху керму монарх, так вояди уважуют наступника престола будучим володарем, котрий опісля сам буде кермувати державою, а як раз в такїх справах буде мати велике значінє єго рада іменно що до прав династичних, що до устрою держави, що до основних законів та інших інституцій.

Певрзвжко в монархїях звичайно нічого до дієї ся без вивлхана наступника престола. Добрий і розумний монарх не лишить єному правному наступнику держави, котру би проти єго волї і проти поглядів свого наступника пестрестрою. Впродї історїи виказує і такі приклади, одначе се були хїба євіми з правди, що тут зюсім не зважало ся

Відповідь нападникам.

З нагоди моєї рецензії на «Історію України-Руси» Грушевського уважало «Діло» відповідним накинути си нападливо на мене а крім того помістити нібито «Рецензію» д-ра Томашівського. Користаючи з обєктивності і ласкавости редакції «Русулан» позволило собі відповісти коротко, та не з огляду на «Діло», а тим менше на д-ра Томашівського але більше з огляду на ту часть рускої публїки, котра не має нагоди вглянути в сю справу докладніше, а все таки нею інтересує ся.

Передоєм констатує сей сумний факт, що панове з редакції «Діла» у відповіди на мою зюсім річену рецензію кинули си на мою особу з клеветани, в котрих слова правди нема і котрих кождий чесний чоловік соромим би ся і не тикав би їх, бо они анї проф. Груше-ському не помогут, анї мені не зашкодят, а що важніше, з наукою не мають нічого спільного. Тай не дивьта — хто не має наукових аргументів, чинає си того, в чім чужі ся сильним.

На вступі годить ся вказати, що моя рецензія написана цілком обєктивно совісно (так, як всі мої рецензії, ко-

трим ніхто ще безсонісности ніколи не закинув) і що я при всьїх єї точках ще і тепер обстаю, а крім того додаю, що се лише мала часть того матеріялу, який я міг був оповістити, та лише на просьбу редакції «Mittheilungen» скоротив. Тимчасом заграли мені панове з ред. «Діла» з иншого боку. От сказали, що я мав рахунки з проф. Грушевським, нібито бувши нещасливим конкурентом оту саму катедру. Шось подібного міг лише безлячливий чоловік видумати або одобрити і в других вмовити, бо проф. Грушевський єму нічого не винен — він то зробиє, що кождий другий на єго місці був би зробиє, то є, прийняв катедру. Я в житю мав, як кождий другий, много інших конкурентів, але за ними з них каміням не кидав, а мая би я мсти си на професорі Грушевським? Та за що? Але то лише індивідуу з низькими інстинктами можуть другому такі мисли підсудати. Вкінці хтуж може знати, що я мисляв, чи може п. Цегельський, чи хто може зєспиредаторію «Діла»?

А що до рахунків, то скорше мая би я якіє рахунки з редакцією «Діла», котре мене тепер цілком без причини нападливо, так як напало мене тоді, коли я старав си о катедру, витягуючи якієсь поговіркі, щоби мені зашкодити. Колиб я був

якїєсь особисті ціди писав критику, то був би се писав ще тоді, коли проф. Грушевський старав си о катедру.

Але острійший тон моєї критики зробиє ся просто при критичнім читанні книжки проф. Гр. го, а до того чейже «Діло» мені компетенції не відмовити. А в кінці, чи я маю когось о позволенє простити, кого? Д-ра Томашівського, чи п. Цегельського, чи єго кого? Коли твір проф. Гр. го хвалїли Німці, то зробила то з політичної тактики, котрої видно панове «Діла» навіть не розуміють. А Польки не ганили, бо були би єві кричали, що то з національних причин. Бо і як то не понасти в острій тон при читанні книжки, котра так гандално представляє ся. Я не одну книжку острійше рецензував, але при читанні діла проф. Груш-го терпеливості бракло. Я згадав в рецензії про Брикнера, але мiamo сего признаю, що він є визначним ученим. Я рецензував острійше книжку проф. Гальбана, хоть признаю, що проф. Гальбан є дуже зідений чоловік, котрому учести мiamo се не відомовляю, до тут ходило лише о поодинокі історичні факти і погляди. В ділі проф. Гр. го їде о цілком що иншого, а іменно, що автор пише, не обдумавши, више без критики. Що є маю слушність, переказали ся німіські учені

на інтереси держави, та інтереси населення, а все робило ся лише з огляду на особисті погляди монарха.

Рішучість, яку виявив наслідник престоло супроти завагі копутиців, стають певним доказом, що се бистромира і мисляча, політично смислена особистість, що се державний характер, котрий знає, чого хоче і так само населен буде знати, на чім стоїть. Видно із сего, що наслідник престоло добре ознакомлений з біжучими справами, що вму не можна що небудь підсувати, а те, що раз скаже, можна прийняти яко непохитну правду. Се справдешний нащадок сего роду Габсбургского, котрий в бурливих часах поборовав усіх перепони, щоби утворити одноцільну монархію. І тепер вринають такі змагання до розриву державної цілоти а тимсамим і до її ослаблення і заколючують старенькому монарху спокій на заході його володарства. Одначі сі копутицькі політики забувають, що Мадяри творять лише дрібну частину населення монархії, як небудь велим рухливю і бунту. Але коли дійде до свідомої цілі і рішучої акції політичної, тоді дасть ся побороти ті перепони і труднощі, дасть ся запобігти тим відсереднім змаганням противників державної одноцільности, а з поселення в монархії народів витворить ся органічне, одноцільне цїсарство.

Можна отже лише подякувати гр. Андраному, бо его прислужники дивенярські пособують лише що раз ширшою розповсюдженою ідеєю великоавстрійської одноцільної держави, намагаючи ся оклеветувати наслідника престоло. Тепер важить ся доля австро-угорської угоди, взаємні між Австрією а Угорщиною і нею сумніви, що наслідник престоло і тім сирасі кине на важку своє рішуче слово.

Міжнародний конгрес в справі святкованя неділі в Франкфурті н. М.

(в) В хвилю, коли на галицькій Русі-Україні вже не лиш ісповідники «Громядського Голосу» і «Землі і Воли», але навіть «Кружок львівських Українок» є самі очі свого Архипастира заповідає збори на 11. годину в неділю, отже в нас якраз по церквах всюди спінаних Служб Божих — відбув ся в Франкфурті н. М. величавий міжнародний конгрес про святкованя неділі. Міністерство торговлі — слухайте добре — вислало на сей конгрес свого делегата Oberregierungsrat von Meyera, а міністерство просьвити знов Oberregierungsrat a Gossnera. Від єпископа з Вірзбургу д-ра Ферд. von Schlöг надійшло архирейське благословенство. Крім ухвалення точних резолюцій, котрих задля їх льокальних знамен (н. пр. що до плави на більших ріках) не наводимо, яко для нас менше интересних, конгрес ухвалив і вибрав для Німеччини сталі я комітет, який буде займатися всіми справами входячими в обсяг святкованя неділі.

Але найбременнішим в свою етичну далекоглядність предметом обрало, о що нам головню ходить, була kwestія поглублення сьвяткованя неділі.

Чоловік — так звучить одна з резолюцій — мусить в неділю прийти до своїх рівних, мусить мати почуте свого обовязку зглядом своїх і ближних і сей обовязок справедливо вповинати, котрий ему наказує, замість самолюбного втискування других, щедрю вирозумілість, замість егоїстичного гонення за забавами посылуючю ся любов «до ближнього, котра своєю найвищою радістю знаходить в несеної потїхи другим. Памятай, що

не ділять а також не діляють того ближнього! Вона отвірає тобі свьятиню родини, родинних обовязків і родинних потїх та дає до плакания родинних чувств і родинного житя кохаючого вірну охорону і попертя. Неділя стаить тебе яко соціяльнє єство в справедлине етично-соціяльне відношенє до своїх, до твого народа і до цілої людської сущности, як також в релігійно-соціяльне відношенє до Церкви, християнства і людства, яке в християнській братній любові і загальній людській любові маеш обнимати після слів: Люби ближнього як себе самого!

Коли у нас буде такий конгрес і то скликаий людьми свьятискими та ще так енергично попіраний міністерством? Дав би Бог!

Просимо відповісти передплату.

Новинки

— **Насинар.** В неділю: русько-кат.; Звч. Івана Хр.; римо-кат.; Брунон — В поведілок: русько-кат.; Темік перм.; римо-кат.; Юстині днів. — Вікторот: русько-кат.; Ефровиці, Пафн.; римо-кат.; Вик., Бригд.

— **Новієї артисти.** Пані Антонія Осиповична, славно звісна артистка руського театру, обьохать днів 15. е. м. 30-літній ювілей своєї артистичної діяльности на нашій сцені. Того дня відорже театр на бенєфіс ювілятки штудію Карена Карого п. з. «Стет».

— **Затвердженє вибору.** Устав затвердив вибір Оскара Шнея, властителя діур. Фараєній, на заступника прєсеса повітової ради в Золючеві.

— **Від д-ра М. Зюбнова** оде жуємо вістку, що офєрта болгарского правительства что до покляканиа на катєдуру цивільного права зовсім не така свьєтла, як ся рознесли деякі дивеняки. Тимто наш земляк не рїшив ся лиш

і переконає ся кожний, хто схоче — задати собі праці і пропитати мої завади з книжкою проф. Гр-а в руках. Вкінці я довірї до авторитетности тої книжки нікому не відбираю, хто хоче, у сего най буде она і дальше капітальним твором. Се булоб головнє, що я мав сказати до річи. Але що тут говорити про шо ніби «рецензія», котрої автор кинув ся на мене а печуваючо брутальностию, не зрозумівши ані одного заваду, зробленого мною проф. Гр-му. Ось приміри: Проф. Гр-ий виводить назву Полєни від поля, каже, що они так може називали ся від інших піль, а не від сих, де сидїли. Так думаєти, таке питанє ставити, може лише дитина, а не учений, бож чи не все то одно, від якого поля називали ся Полєни? Називали ся (коли то правда?) від поля і концє. І даятого я сказав, що се «Kin dergeln aber keine Geschichte». Мій «критик» каже до того, що проф. Гр-ий «одної такої догадки (що до назви «Полєни» не признає — якої догадки, не сказав «критик» — і що я щось вмовляю в читача. Отже мій «критик» плете цілоком що иншого, як я сказав. Другий примір: Аказири і Хазари се один і той сам народ — каже проф. Гр-ий, додаючи, що доказом сего може також

служити тожсамість аказирської і хазарської ізівійшої (!) політики. Я гадаю, що тожсамість політики, а ще до того ізівійшої політики двох народів не може бути жадним аргументом тожсамости тих народів. І питаю знов: чи зрїлий чоловік, не то учений, буде з тожсамости політики вносити про тожсамість народів? Чи се має бути також «глобула наукова доглядка»? А мій «критик» плете знов що иншого, «впіивши ся якогось там слова, якого я не давав, по его гадї, умисно! Бо чи я слова може «також» повторити за проф. Гр-им, чи ні, то річи не зміняє. І уважая на гадку. А мій «критик» додає зрива, що «така сумдінна і чесна критика зоветь ся у людей значнайним фалшиванєм тексту». Він шось чув о фалшиваню, чув що даявнїтї, лише не знає, де. Фалшиванєм тексту може се називати ся лише у ігнорантіє. Третій примір: Наддунайські Славяни не стояли в VII в. в ніяких тіснійших відносинах до аварської держави, каже проф. Гр-ий (і в мій рецензїї стоїть ті самі слова), хоть додад він, що Авари раз укардали Славян за се, що їм відмовили послуху. І думаю, що тіснійшої звязи між двома народами не може бути, як відназданє одного другому, бо навіть війна є лише зхвлєвими відносинами. І хтож не буде

думати так само як я. Але мій «критик» плете знов, що я не подложжю натиску на слово «тіснійша звязь», хоть в мій рецензїї все виразно стоїть. Отже я і тепер кажу, що відназданє в найтіснійшій звязї, що знов проф. Гр-кий, пишучи се реченє, нічогоського не думав. Що проф. Гр-кий противорічить собі сам на одній і тїй сторонї (н. пр. ст. 132: Doch nahm die gotische Migration eigentlich keine östliche, sondern nur eine südliche Richtung, а дальнєє нїзме: «Die Gothen nahmen eine mehr östliche Richtung»), виказав я в мій рецензїї ясно і мїг би більше примірїи інвести, а ніхго сего забити не може. Мій «критик» се цілковито промовчує! Що до місци, де мова про ідентичність Антія з українськими племенами, то автор не має на се жадного доказу, хибя голодослову і баламутну комбинацію. Коли автор каже, що назва Антія не може обнимати Славян східних і полудневих разом, то кожний видить, що таке залученє полудневих і східних Славян є цілоком неоторбітє і ненауковє, то чиста бробота з вітраками, котрі собі сами ставлять. Доказа на се, що Антія відповідала полунївей частї східної Групи Славян, не має автор жадного. Одначе не лише о се ходить, але й о те, що

